

TRUYỀN TRƯƠNG TRỌNG

Trương Trọng, người quận Nhật Nam (Bình Trị Thiên, Quảng Nam) nhờ hay chữ nên được viên thái thú Nhật Nam lấy vào làm thuộc lại trong quận.

Cuối năm 78, theo lệ nhà Hán, Trương Trọng được viên thái thú cử sang kinh đô Lạc Dương (Hà Nam) để tâu bày công việc trong quận lên vua Hán.

Hán Minh Đế thấy Trương Trọng người thấp bé lại là dân “man di” bèn hỏi xách mé:

Viên tiểu lại kia người quận nào?

Trương Trọng trong lòng khó chịu nhưng điềm tĩnh đáp:

Tôi là người thay mặt thái thú quận Nhật Nam vào chầu vua chứ không phải một viên tiểu lại. Bệ hạ muốn dùng người tài cán hay chỉ muốn đồ xương thịt?

Bất ngờ bị đối thủ trả lời cứng cỏi lại đứng đắn vua Hán giận lắm nhưng không làm gì được.

Mấy ngày sau, nhân tết Nguyên Đán, vua mở tiệc yến. Nhận thấy trong số các quan vào chúc tết có Trương Trọng, vua Hán muốn rửa nhục bữa trước bèn hỏi Trương Trọng:

- “Nhật Nam” có nghĩa là “phương Nam mặt trời”. Ta nghe nói tất cả nhà cửa xứ ấy đều quay về phương Bắc để trông thấy mặt trời có phải không?

Thấy vua Hán kiêu ngạo tự ví mình là mặt trời, bắt mọi người phải ngưỡng mộ sùng bái, Trương Trọng quyết trả miếng. Bởi thế, trước trăm quan cùng một tâm địa cạy thể nước lớn miệt thị nước nhỏ, Trương Trọng chậm rãi đáp:

- “Nhật Nam” không phải là phía Nam mặt trời. Một bậc tước nho không ai hiểu như thế. Đất Trung Nguyên (Trung Quốc) có quận gọi là “Vân Trung” nhưng quận ấy có ở trong mây đâu? Có quận gọi là “Kim Thành” nhưng có phải là thành xây bằng vàng đâu? Ấy là đặt tên thế thôi chứ thực không phải như thế. Lại nữa, ở nơi nào thì mặt trời cũng đều mọc ở đằng Đông, kẻ thất phu cũng hiểu được như thế. Còn ở xứ Nhật Nam không ai xoay nhà về phương Bắc để trông thấy mặt trời. Ngược lại “lấy vợ hiền hoà, làm nhà hướng Nam” là tục lệ của dân Nhật Nam. Chẳng ai thay đổi được tục lệ đó.

Vua Hán và quần thần ngây người trước câu đối đáp rắn rỏi, mạnh mẽ của viên sứ thần có tầm vóc bé nhỏ mà trí tuệ lớn. Về sau Trương Trọng được vua Hán cho làm thái thú quận Kim Thành.